

Πρωκός ἀποψίς.

δὲν ἀνάγεται βεβηκώς εἰς ἐκείνον δι' ὃν ἐγένετο τὸ μαυσώλιον. Ὀρθότερον νομίζομεν ὅτι ἀνάγεται εἰς τὴν κατέχοντα τὸν κύριον σηκὸν, μεταξύ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχου Δ' τοῦ Ἐπιφανοῦς καὶ τινος ἄλλου βασιλέως ἐκ τῶν προγόνων του, ὑπὲρ τὸ ἀνάγλυφον τὸ παριστῶν, οὐχὶ τὸν θρίαμβον τοῦ Τραϊανοῦ, ὡς ἐπιστεύετο ἐπὶ Σρον, ἀλλὰ τὸν τοῦ Τίτου, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, καθ' ἣν ἐδοξάσθη καὶ ὁ Ἀντιόχος Δ'. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνηγέρθη κατὰ τὰ εἴκοσι τελευταῖα ἔτη τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τίτου, τῆς τοῦ Δομιτιανοῦ ἢ τοῦ Νέρβα. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἀπέθανε καὶ ἄλλο μέλος τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ ἀπετέθη εἰς τὸ αὐτὸ μαυσώλιον, ἐχαράχθησαν τὰ περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ μόνον καθαρὸν μέρος, τὸν παραστάτην.

Τῆς δὲ τελευταίας ταύτης ἐπιγραφῆς ὁ χρόνος εὐρίσκεται εὐκόλως. Εἰς τὸν Τραϊανὸν ἐδόθη ὁ τίτλος *Optimus* τὸ 109 ἔτος, ἐνῶ εἶχεν ἤδη τὸν *Dacicus*. Ὅτε δὲ τὸ 111 ἀπέδιώξε τὸν Χοσρόην ἀπὸ τοῦ κράτους τῶν Πάρθων, ἐπεκαλέσθη καὶ *Particus* ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν δὲν περιέχεται καὶ τοῦτο τὸ ἐπίθετον, πρόδηλον ὅτι ἐχαράχθη μετὰ τὸ τοῦ ἔτους 109 καὶ τοῦ ἔτους 111.

Τὸ μνημεῖον, ἐκ πεντελησίου μαρμάρου, ἔκειτο ἐπὶ πέντε σειρῶν λίθων περαϊκῶν, ἔνω τῶν ὁποίων ἦσαν πολλὰ ἀνάγλυφα, ὧν τινὰ σώζονται εἰς ἄκρον ἡρωτηριασμένα. Κατὰ τὸ κέντρον, τὸ κύριον σύμπλεγμα, ὑψηλὸν 2, 60 καὶ πλατὺ 2, 80, παριστᾷ τινὰ ἐν θριάμβῳ, τὸν Τίτον ἴσως, ἐπὶ τεθρίππου. Ὁπίσθεν δὲ αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν ἐκ δεξιῶν παραστάτην, ὑπάρχει τις, ὅστις εἰ καὶ καθ' ὑπερβολὴν κεκολοβωμένος, φαίνεται ὅτι εἶναι βάρβαρος. Τὰ ἐκ δεξιῶν ἀνάγλυφα, ἃ τινὰ δὲν σώζονται, θὰ παρίσταναν ἴσως ἄλλους

αἰχμαλώτους, ἐρχομένους κατόπιν τοῦ νικητοῦ. Τὰ ἐκ δεξιῶν ἀνάγλυφα ὡς καὶ τινὰ ἄλλα σώζονται καὶ σήμερον.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΛΕΜΜΑΤΑ.

— 000 —

1

Ὁ ῥήγας ἐπρωτόβγαίνε λαγὼ νὰ κυνηγήσῃ
 κ' ἦτανε οἱ σκύλοι τοῦ χρυσοῦ τὰ λάφια τοῦ μ' ἀσῆμι
 καὶ τὰ μαλλάνια τῶ σκυλιῶ χρυσὸ μαργαριτάρι.
 ἐκράτιε καὶ στὸ χέρι τοῦ ἕνα χρυσ' ἀεράκι
 καὶ τ' ἀεράκι τοῦ ἄλλου μπαίνει σὲ περιβόλι
 συναφορμῇ τ' ἀερακιοῦ μπαίνει τ' ἀρχοντολύγι.
 ὄρισκε κὴρῃ καὶ ἐπλυσε σὲ γούρνα μαρμαρένια
 πούτωνα ὀλοφάντινη καὶ μαργαριτρενία.
 — δῖσε το τὸ σκυλάκι σου σὲ πέτρα σὲ λιθάρι.
 — ἐμένα τὸ σκυλάκι μου λαγοὶ κι' ἀγρίμια πιάνει
 μὰ κὴρῃ σὰν ἐλόγου σου δὲν πάει νὰ δαγκώσῃ.
 πῆμε τα κὴρῃ πῆμε τα ποιὰ εἶναι τὰ προικιά σου
 ἂν εἶν' τὸ περιβόλι σου μὲ τὰ σαλατικά σου;
 — δὲν εἶν' τὸ περιβόλι μου μὲ τὰ σαλατικά μου
 μόν' εἶναι τούτη ἡ μηλιά ποῦ στέκεται ὀμπροστά μου
 ποῦ θὰ σοῦ δώσῃ τὰ προικιά ἀφέντη καὶ χαδὰ μου.
 — πῶς εἶναι μπορεζάμενο τὸ ξύλο νὰ μιλήσῃ
 καὶ νὰ μοῦ δώσῃ τὰ προικιά καὶ νὰ τ' ἀποφασίσῃ;
 κ' ἐκεῖ εἰσιόνταν ἡ μηλιά κ' ἐπέφτανε τὰ μῆλα
 τὰ μῆλα ἐτσακίζονταν κ' ἐγίνοντο τσικίγια.
 — μάζοβιε νιέ μου μάζοβιε κάμε σωρὸ μεγάλο
 γιὰ νὰ χωστῆς ὡς τὸ λαιμὸ κι' ἂν θές καὶ παραπάνω.

2

Κάτω στὴν ἄμμο στὸ λεμονίσκη
 βγήκ' ἕνας νέος νὰ κυνηγήσῃ
 δὲν κυνηγᾷ λαγοὺς καὶ λάφια
 μόν' κυνηγᾷ τὰ μαῦρα μάθια.

μαθρά μου μάθια και πλανεμένα
και πώς κοιμάσθε χωρίς έμένα;
— μήτε κοιμοῦμαι μήτε νυστάζω,
έσέ θυμοῦμαι κ' αναστενάζω.
— γαϊτάνι πλέκω και δέν άδειάζω
σάν τ' άποπλέξω σου κουβεοδιάζω,
— άνάβέμά το και τό γαϊτάνι
κι' έπου τό πλέκει κι' έπου τό κάνει.

3

Μωρή συρικοκόκκινη συρικομαυρομάτα
δέσε τά περιστέριά σου μην έρχονται στ' αλάτι μου
άλώσου τ' αλι τρώσε τα κι' ά βροῦν νερό τό πίνουν
και με τά ποδαράκια των τό χῶμα μου σκαλίζουν.
Θέλω το γώ τό χῶμά μου και πόργο θέ νά κτίσω
και πόργο και λιτριδιδιό κ' ανώγια και κατώγια
για ν' αναβαίνω νά θεωρώ του φράγκου την άρμάδα
έμπρός πηγαίνουν τά μικρά και πίσω τά μεγάλα.
δες έξεκινήσασι μιιά καννονιά έφρίξαν
τά νεραλάκια τ' αύρανοῦ έστριφογορισθήκαν
της κοπελιάς τά μάγουλα έφρόδοκοκκίνησαν.

4

Έσύ μάνα μαλλώνεις με κ' γώ νά φύγω θέλω
νά ρθῆ μάνα τ' άι-Γιωργίου νά πῆς στον άι Γιώργι
νά δῆς τό τόπο μ' άδειανό και τό στασιδιό μ' άδειο
τότε μάνα θά τραλαθῆς νά πάρῃς τά σακάκια
και στο γιαλό θά καταβῆς της ναύταις νά ρωτήῃς.
ναύταις μου δέν τόν ἴδετε και μένα τόν υιό μου;
έψές άργά τόν είδαμε στις Μπαρμπαραίς τά μέρη,
κ' είχε την άμμο πάπλωμα και τους άφρους σεντόνι,
τά χοχλιδάκια του γιαλοῦ είχε για μαξιλλάρι,
άσπρα πουλιά τόν τρώγασι μαῦρα τόν τριγυροῦσι
κ' ένα πουλι καλό πουλι από τό νιό δέν τρώει.
φάς και σύ καλό πουλι 'π' άνδρειωμένου πλάταις
νά κάμῃς πῆγυ τό φτερό κι' άπιθαμή τό ξίγκι.

5

Σαράντα κλέφταις ήμεθα σαράντα χαίμαλιδες
κ' έτρώγαμε κ' επίναμε κρέατα σουβλιωμένα
κ' είχαμε και γλυκό κρασί από τά μοναστήρια.
κ' εκάμαμ' έρχο στο χριστό και τ' άγιο ευαγγέλιο.
άν άρρώσθησῃ και κανείς μαζί νά τόν τραθοῦμε,
κι' ακόμα ὁ λόγος έστεικε άρρώσθησ' ὁ καλλίτερος.
σαράντα μέραις τόν τραθοῦν σαράντα μερονόκτια,
τρυπήσανε κ' ἡ πλάταις του κ' επέσαν τ' άρματά του,
και πέσανε κ' οι φούνταις του ποῦχε στα γόνατά του.
τότε άπηλοήθησε γυρίζει τόνο λέει·
πάρετέ με κι' άφήτε με σε μιιά ψηλή βαχοῦλα.
γυρίστε με τά πίσθη μου μή σας ιδώ ποῦ πάτε·
κ' άν πάτε και καμμιά φουρά γ' ῥημο ούλαέτι,
μή πῆτε πῶς άπέθανα μήτε πῶς με σκοτώσα
πῆτε πῶς επαντρεύθηκα· πῆρα την πλάκα πεθερά
τή μαῦρη γῆς γυναικα, τά χοχλιδάκια του γιαλοῦ
πῆρ' αδελφοζαδέλφια.

6

Ποιός είδε φηλυκό παπά και διάκο γκαστρωμένο;
μ' γώ' δα φηλυκό παπά και διάκο γκαστρωμένο.
μαγώ' δα και τό μύρμηγκα με τά βουρλιά ζωσμένο.
στη βοδιθιά άνάθησε νά κόψ' άλετροπόδα·
κ' ἡ βοδιθιά τανε κακή και πέφτει και σιατώθη.

τραθοῦν ἡ μυίγες τ' άντερα κ' ἡ σφίγες τό κουφάρι
κ' ἡ μάνα του εφώναζε κρέμα στο παλικάρι.

7

Ό έρωτας άπέρασε κι' ὁ νιός έπου μ' άγάπα
κ' είπέ μου για σου λιγερή για σου παιγνιδομάτα.
αῦριον θέ νά παντρευθῶ κ' έλα νά μπῆς κομπάρα.
ά νά τό πῶ της μάνας μου κ' έτι μοῦ πῆ θά κάμω
στολίσου θυγατέρα μου καλλίτερ' από νύφη
βάλε βαγίτζα άπ' έμπρός βαγίτζα άπ' όπισω
την άμμο την άριθμητη βάλε μαργαριάρια,
τά χοχλιδάκια του γιαλοῦ βάλε παρανουχίδες,
τρεις μέραις τῆ στολίζανε και τρεις μερονουκτάδες·
παπᾶς την είδε κ' έσφαλε, διάκος τό νοῦ του χάνει.
ψάλλε παπᾶ σαν έψαλλες διάκε σαν καλανάρχας
και σεις μικρά διακόπουλα τό κυριλέσο λέτε.
άλλάξετε τά στέφανα βάλτατε τση κουμπάρας,
άλλάξανε τά στέφανα βάλαντα τση κουμπάρας.
έπρόβαλε ἡ μάνα της από τό παραθύρι.
καλός τηνε την κόρη μου την καλορίζικί μου.
κουμπάρα μοῦ την πήρανε νύφη μοῦ την έφέραν.
έπρόβαλε ἡ μάνα της από την πορτοπούλα
καλός τηνε την κόρη μου την κακορίζικη μου
νύφη μοῦ την επήρανε κουμπάρα μοῦ τῆ φέραν.

8

Στον άι Γιώργι γίνεται μικρό πανηγυράκι·
και σφάζουν χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια·
τρῶτε και πίνετε παιδιά κ' έχετε και τό νοῦ σας
γιατ' ά ριδάρη ὁ Τσαμαδός χαλᾶ τό πανηγύρι.
έκει ριδάρ' ὁ Τσαμαδός κ' έλα τά δρη έτρέμαν
έκράται και στα χέριά του δέντρη ξεριζωμένα,
κι' άπάνω στα κλωνάρια των άνθρώπους κρεμασμένους.
τ' άσκέρι έσχορπίσθηκε της γῆρας υιός· πομίνει
σε μαρμαλώνι μπαίνουσι οι δύο για νά παλαίφουν.
έκει ποῦ πιάν' ὁ Τσαμαδός τό αἷμα πᾶ ποτάμι
και έκει ποῦ πιάνει τό παιδιό τά κόκκαλα τσακίζει.
— Στάσου μωρέ παιδιό στάσου νά σ' άρωτήξω
ποιός είναι σέν' ὁ κύρις σου και ἡ μάνα σου ἡ σκύλα;
— ὁ Τσαμαδός είν' κύρης μου, και μάνα μου ἡ χήρα.
άπό τό χέρι τόν άρπᾶ στις μάνας του νά πᾶνε
άπό μακριά τους έθωρεῖ και τράπεζα τους στρώνει
στο Τσαμαδό θάνει κρασί στο υιό της τό φαρμάκι.

9

Μιά κόρη εκατέβαινε μερι' άπ' τό ποταμό
φορεῖ χαρά φουστάνι φλουράκι στο λαιμό,
βαρῦ σταμνι ποσάκια και κοντό σκακί,
νά πάῃ στο πηγάδι νά τσ' ευρουν άφορμή
κ' ἡ κόρη άπ' τό φόβο κι' άπό την έντροπή.
κόβει τά μαλλιά της κ' έκαμε σκοκί.
τότε την συντηράω τότε τση ὀμιλῶ
φαρμάκεψε τό γέρο και πᾶρ' έμέ τό νιό.
δέν τόνο φαρμακείω τό γέρο μου.
γιατί μικρή με πῆρε δώδεκα χρονῶ,
και με βαγοκλαδίξει σαν τό βασιλικό.

10

Σαράντα παλληκάρια
κάνουν χάδια στη Διαμάντα
κι' άλλα σαράντα τέσσερα
του Κονσόλου ξεχώρα.

περικαλῶσε κόνσολέ μου
 φίλε μου καὶ μπιστικέ μου
 νά μου δώσης τή Διαμάντα
 τή ξαθή τή μαυρομάτα.
 τήν Διαμάντα δὲ σὰς δίδω
 τ' ἄλογό μου σὰς χαρίζω,
 τ' ἄλογό μου τὸ φραγκάτο
 τὸ χρυσοχαλιναράτο.
 καὶ ἄ πῃς καὶ γιὰ τή σέλα
 ξαγοράζει σε καὶ σένα,
 καὶ τὰ προσχαλίναρά του
 ἀγοράζου τήν κερά του.
 ἢ μάνα τση τήν ἔκλαιγε
 μυρολογία τση ἔλεγε.
 σῶπα μάνα μὴ με κλαῖς
 μυρολογία μὴ μου λές,
 κάνετέ μου λειτουργαῖς
 καὶ παράκλησαις πολλαῖς.
 δευτέρα βάνουν τὰ πανιά
 τή τρίτη μηδὲ κι' ἡ φανιά,
 μὲ στή μέση τοῦ πελάγου
 Μπαρπαρέσαι τήν ἐπιάσαν,
 καὶ τήν πᾶν στή Μπαρπαριά
 μὲ χαραῖς καὶ μὲ βιολιά,
 καὶ τήν πᾶνε στή φραγκιά
 μὲ σπαθιά τριγυριστά,
 καὶ καθίζει στό καφέσι
 κι' ἔστραψε καὶ τὸ καφέσι
 σάν τήν ἀστράπ' ὅτε πέση.
 πᾶν καὶ λένε τοῦ παπᾶ
 μιὰ κόρη ἦρχεν ἐπᾶ
 κ' ἔχει πόδια μαρμαρένια
 χέρια μαργαριταρένια.
 κ' ὁ παπᾶς ἦτονε γέρωσε
 ὁὐδ' σπαθιά ἦτο ζωσιμένος
 κ' ἤθελε νὰ τὴν εἶδῃ
 τοῦρχε σάστισι πολλή.
 — κόρη μου μὴν τραπῆς
 τή γενιά σου νά πῆς
 — τοῦ Παλι σπανί' μαὶ κόρη
 καὶ τοῦ Πάλι σπάνι' γκόνη.
 — μωρή τουρκοφιλημένη
 μωρή τουρκοτσιμπημένη.
 — σῶπ' ἀρέντη σῶπ' ῥήγα
 μὰ ἐγὼ φιλή δὲν ἴδα
 εἶχα ἴδω κερά καλή
 κ' ἦσα καὶ τιμητικῆ,
 καὶ τὸ Χάκ Μαλή Μαγδάλι
 ἔξω τὸ ὕγαζε τὸ βράδυ.

11

Ἄστος περνᾷ σπουδακιερά στὰ δάση ἀποκάτω
 κί κελαδάει χλιθερά κ' ἡ πέρδικα κοιμᾶτο.
 — ξύπνησε πετροπέρδικα καὶ γλυκοσυνοδιά μου
 ν' ἀκούσης πῶς κακονοκτῶ γιὰ λόγου σου κυρά μου.
 ν' ἀκούσης πῶς κακονοκτῶ κι' ὡς τῆ ἀύγατε γυρίζω
 γιὰ σένα τὸ κορμάκι μου τοῦ χάρου τὸ χαρίζω.
 — γροικῶ σου πῶς κακονοκτᾷς κι' ὡς τῆ ἀύγατε γυρίζεις
 πέρδικα ναύρης νά νευθῆς γιὰ κείνο τριγυρίζεις.
 — ἐγὼ πέρδικα δὲν ψηρῶ μήτε νά τήν ἐπιάσω
 μονάχα τ' ἀγκαλιάκι σου κυρά μου ν' ἀγκαλιάσω.
 — ἔτσι τὸ ζάρετε οἱ νοιοὶ ὡς τὸν καρπὸν νά φᾶτε

καὶ ἐπειτὴς φᾶτε τὸν καρπὸ τὸ δέντρι λησιμονᾶτε.
 — ἂ βουληθῶ νά σ' ἀρνηθῶ καὶ νά σέ λησιμονήσω
 τή νιότη μου στό κάτεργο νά τήνε καταλύσω.
 κι' ἀμόνω σου τή νιότη μου ποῦ χεις πολλὰ καμένη
 κι' ἔτες γυρίσω νά σέ δῶ τρομάρα μ' ἀναιδαίνει.
 — λέγω σου τ' ἀρέντη μου κι' ἂ θᾶς νά μὲ κερδέσης
 τὴν πέρδικα ποῦ ἀγαπᾷς νά τήν ἐξεμπερδέψης
 — ἔλα μου τὰ ξεμπερδέψα καὶ σένα νά κερδέσω
 καὶ κόψε μου τὸ κυνηγοὶ ἔτες ποῦ θέλω φτιάξω

12

Πουλάκι ἀκελάδησε τῆ Μπαρπαριάς τὰ μέρη.
 δὲν ἐκελάδῃε σάν πουλί μηδὲ σάν χελιδόνι
 μόνο κελάδῃε κ' ἔλεγε γιὰ τὰ ζεντιμένια,
 γιὰ τὰ μακριά γιὰ τὰ κοντά γιὰ τ' ἀλαργαρισμένα,
 βασιλοποῦλα τ' ἄκουσε ἀπ' ἄριο παραθύρι·
 — πουλί νά ἴχα τή χάρι σου καὶ νά ἴχα τή λαλιά σου
 καὶ νά ἴχα τῆ φτερούγιας σου κορώνα στό λαιμό μου.
 — γιὰ δέτε τί μὲ γόρεψε τὸ βασιλιά ἢ κόρη
 ποῦ ἀναμένει βασιλιά ν' ἄρθῃ νά τήν ἐπάρῃ.
 καὶ ἴγ' ἀναμένω κυνηγὸ γιὰ νά μὲ κυνηγήσῃ
 γιὰ νά μὲ βάλῃ στό κλουδί καὶ νά μὲ βασανίσῃ.

ΣΥΛΛΟΓΗ

λέξεων φράσεων καὶ παροιμιῶν.

(Συνέχ. Ἰδὲ φυλλάδ. 303.)

—οοο—

Κούρουπας — οὔπου — ὁ κώνωψ καὶ μεταφ. ὁ
 μέθυτος ὡς ἡ φρ. « ἔγεινε κούρουπας ».

Κούντουρος (ἐκ τοῦ κοντᾶς — οὐρά) παρ' ἄλλοις
 κουντουράδης ἢ κούτσουρούρης, ἄνευ οὐράς ἢ μὲ κον-
 τὴν οὐράν. « Σκύλος κούντουρος δὲν εἶναι μέσα ». Ἐν
 Μυκόνῳ λέγεται « νά μὴν ἔμπη μὲς τ' ἀμπέλι μήτε
 σκύλος κούντουρος », ὅταν κυρίως ὁ καρπὸς ἦναι εἰς
 τὴν ἀκμήν του διὰ νά μὴν κτυπηθῇ καὶ πέση.

Κουνερός — Εἶδος ἀγγεῖου πηλίνου· πληθυντικ.
 Κουνερά.

Κουρά (ἢ) τὸ ὑποθετὸν (Suppositoire). Τὸ πο-
 θητὸ, παρ' ἄλλοις.

Κούρβουλα (τὰ) τὰ στελέχη τῆς ἀμπέλου· τὰ
 κούτσουρα παρ' ἄλλοις.

Κουρέλλια — τὰ ξάκκ' καὶ *κουρελλιάρης* ὁ βρα-
 κενδύτης. *κουρελλιάζω* κάμνω *κουρέλλια* κατα-
 ξεσχίζω.

Κουρεμπέσης — ὁ ἔχων *κουρεμένιας* τὰς τρίχας
 τῆς κεφαλῆς, ὁ *κουρέας* τῶν ἀρχ. παροιμ. « Κού-
 ρεψε τ' αὐγὴ καὶ πάρε τὸ μαλλί του ».

Κουρκομιδα (ἐπίθ.) ὀκλαδὸν — « κάθεται κουρ-
 κομιδα » (παρ' ἄλλοις *ἀρακούρκοδα* = μὲ λυγισ-
 μένα γόνατα (accroupi)).

Κουρκούτι — Εἶδος χυλώδους τροφῆς μετ' ἁλός·